

ÁLLATOK VÉDELME.

A KOLOZSVÁRI ÁLLAT-VÉDŐ-EGYESÜLET HAVI KÖZLÖNYE.

Az Állatvédő-Egyesület megbízásából szerkeszti:

BÁNYAI ELEMÉR.

Szerkesztőség: <i>Belkirály-utca 43. szám.</i>	Tagoknak tagsági díj fejében jár. <i>Előfizetési ár:</i>	
Előfizetések és pénztüdemények az egyesület pénztárosa Virányi István úr (Hosszú-u. 9. sz.) címére intézendők.	Félsz évre 2 kor. — fill. Fél évre 1 kor. — fill. Számunként — kor. 20 fill.	
Hatodik évfolyam.	Kolozsvár, 1900. decz. 1.	3. szám.

TARTALOM. Állatvédelem. *Fülei Sz. Lajos.* — A jó gyermekekhez. *Feleki Sándor.* — Rendelet tervezet az állatvédelem és állattartás tárgyában. — Domingó. *Mariette.* — Jegyzetek *Monostori Károly.* — *Állatvédelem:* Lóvágóhid. — A sertésvész csökkenében. — Állatorvosok gyűlése. — A fiatal állatok mesterséges szoptatása. — *Állatvilág:* Sándor ezár ezred állatai. — A bogarak és az a alkoholizmus. — Az állatok és időjölés. — A magyar szamár. — A macska halála. — Az udvarképes egér. — Meddig él a madár — A „rebellis“ papagáj. — Méhektől megzavart temetés. — *Irodalom:* „Az állatok világa“. — Tudomásul.

Az állatvédelem.

Az állatvédőegyesületeket az igazi humanizmus hozta létre, hogy az ember hasznára rendelt állatok védelmezésével a közjót elősegítsék és az érzelmeket nemesítsék.

Az állatvédelemre különösen szükség van itt a fővárosban, a hol annyi a nyomor, hogy a gyengédebb szívű ember is megszokja annak a látását s így közönyös, elfáult lesz minden iránt.

Talán innen van az a sok durva kegyetlenség is, melylyel itt úton-útfélen a szegény állatokat sanyargatják. Pedig az a ló, ökör, szamár nekünk dolgozik; a tehén, birka, csirke élelmet adnak; a kutya, macska bakterkodnak; a madarak ezrei terményeink pusztítását akadályozzák meg. Egyszóval az állatok közvetlen vagy közvetve hasznunkra vannak.

Az emberi munka teljességéhez járul tehát az állatvilág. S idővel még mi mindenre fel fogja használhatni az

ember az állatokat! Hiszen most Svédországban a nyers gyapot csiráit, a gyapotrongáló és drága gépek helyett, patkányokkal szedetik ki. Ezenkívül a patkányok az elefántcsont nedvének kiszívása által is nagy szolgálatot tesznek a csontműveseknek.

Azt tartom, hogy a természetben semmi szines rendeltetés nélkül. Egészen más kérdés az, hogy az ember felfedezheti-e azt a célt, mely végett valamelyik állat vagy növény létezik. Az emberiség századokon keresztül egykedvűen haladt el oly dolgok mellett, melyek nélkül ma már el sem tudnánk lenni s melyek nagyjelentőségű tényezők a kulturában. Így vagyunk az állatokkal is.

Ne mondja nekem a léhaság, az álbölcsesség, hogy az állatvédelem helyett előbb az ember nyomorán siessünk segíteni. Krisztus Urunk azt mondta: Szegények mindig lesznek veletek. Ez annyit is jelent, hogy az emberi nyomort, a szegénységet enyhíteni igen, de végképpen megszüntetni nem lehet. Ezen a czimen tehát az állatvédelmet világ végéig el kellene odáznunk. Egyébiránt mikor mi a szegény üldözött állatok védelmét sürgetjük, egyszersmind a nemes érzelmek felkeltésére, ápolására is vállalkozunk, s így az emberszeretetnek is nagy szolgálatot teszünk. Mert azt senki sem tagadhatja, hogy az az ember, a ki az agyonkínzott, vert, ütött lónak védelmére kél; vagy a tél hidege által sanyargatott, éhes madárkának egy-két morzsát dob: hamarabb meglátja szenvedő embertársának is a könyeit.

De ne okoskodjunk sokat. A ki akar, megért bennünket; a ki pedig nem akar, attól az ember, az állat, egyképpen elpusztulhat.

Sajnosan tapasztalom, hogy mindinkább eltávolozunk attól az időtől, a mikor a család meleg tűzhelyénél nevelkedett szívek gazdag szeretete munkált a társadalom minden terén. Ez a szeretet kiterjedt minden élő lényre: emberre, állatra egyaránt. Ez a szeretet az összeség munkájából meritette az erőt az élet javának, kényelmének, szépségének jogos élvezetéhez. Ezért törekedünk mi, az állatvédők, hasznos könyveinkkel, pályatételeinkkel, jutalmazásainkkal a társadalom, a család és egyesek szívéhez férközni. És mindezt annál inkább tesszük, minél inkább szomoruan

látjuk az életben, hogy a durva önzés — melyet a morális gondolat nem ellensúlyozott, az idális érzés meg nem nemesített — az embert még faja iránt is kegyetlenné teszi.

Lelkemben feltűnik a bethlehemi jászói kedves idillje: a legnemesebb, a legszeretőbb Szív bölcsőjét a pásztorok és az állatok állják körül. A természet eme szép harmóniája felett megcsendül a világ legszebb himnusza: Dicsőség Istennek a magasságban és békesség a földön a jóakaratu embereknek! És mi az ellenségeskedések miatt hányszor félretesszük a szivünket. Vajha az élet minden terén a szenvedélyek vad harsogását a béke halk, édes zenéje simitáná el!

Szeretet az élet, az igazság. A ki enélkül van, nem ember és nincs jussa a boldogsághoz!

*

Ennek az áldó szeretetnek nevében számítunk mindig a nőkre, első sorban az állatvédő-egyesületek lelkes hőgyeire, a kik a mi büszkeségünk; a kiket a velük született gyöngédség is arra jelöl ki, hogy a szegény állatok védelmére keljenek. Hiszen a női szív egy hervadt virág látásán is sirva fakad, annál inkább meglátja a szenvedő állatot, mely némán türt fájalmában mintegy keresi azokat, kik érte beszélni és tenni tudnak. Mi lenne nap nélkül a természet, az lenne a női szív melege nélkül ez a sivár élet. Ezt az éltető sugarat a ti nemes szívetek árasztja szét.

Az állatvédelem terén számítunk az ifjúságra. Az ifjúság gyöngéd nevelésénél érdekes világot vethetünk az állatok lelkiéletére, melynek küzdelme, öröme és boldogsága, bújja és szenvedése az ifjúság egész valóját meghatja s fogékonnyá teszi a nemesebb érzelmek iránt.

Számítunk továbbá a hatóságokra, nevezetesen a rendőrségekre, melyeknek a közrend, a közgazdaság és a humanizmus érdeke oly szép feladatot jelöl ki az állatvédelem terén.

Számítunk a komoly, hazafias sajtóra, mely a panaszkodó közönséggel együtt nem egyszer jajdul fel az állatkinzás és az éneklő madarak pusztítása által okozott etikai, gazdasági károk miatt.

Végül számitunk minden rendü és rangu emberre. A tudás az ember értékének nem abszolot mértéke. Mindenki annyit ér, a mennyiben tehetségét a közjóra használja.

Az állatvédelem terén a müvelt nemzetekhez hasonlóan, kibontott zászlónk után tehát lelkesedéssel megyünk előre. *Szeretet!* ez van írva erre a zászlóra. A szeretetnek vallásos ereje van és mi a szív jogával ragaszkodunk ehez a zászlóhoz. A munka lesz ezután is a mi tisztességünk, az önérzet nyugalma lesz ezután is a mi jutalmunk. Ez is elég nekünk ebben a sivár társadalomban! Végül: legyen áldott minden ember, a ki megért bennünket és közhasznu működéseinket elősegíti!

Fálei Sz. Lajos.

N jó gyermekekhez.

Nézzetek csak e szép földön
Szerte széjjel,
A jó isten alkotta azt
Két kezével.

Ember, állat és a földnek
Zöld vetése,
Mind, mind az ő áldott keze
Tereptése.

Az állatnak, úgy mint nektek,
Szívet adott;
Ép úgy érzi a fájdalmat,
A bánatot.

Ne hántsad hát az állatot!
Siró szava
Felszáll, felér az istenhez
A magasba.

S haragosan fordul tőled
A jó isten,
S nem lesz senki, ki szeressen,
Ki segítsen.

Beczézd, szólítsd az állatot
Szeretettel,
Kináld meg tiszta vízzel,
Eledellel.

A madárka jó szivedről
Dáolni fog.
S jó istenhez felszállnak a
Kedves dalok.

S isten majd a magas égből
Reád tekint,
Megáld s megtesz mindent néked
Szíved szerint.

*S így szól majd az angyalokhoz: Mert nem bántja az állatot
Figyeljetek,
Baj ne érje ezt az áldott
Jó gyermeket.*

*Mert nem bántja az állatot
Semmiképen.
Csak az ilyen fiú, leány
Kedves nékem!*

Feleki Sándor.

Rendelet-tervezet

az állatvédelem és állattartás tárgyában.

A budapesti állatvédő egyesület egy rendelet-tervezetet állított össze az állatvédelemre vonatkozólag, melyből az általános határozványokat az alábbiakban közöljük. A tervezet részletesen foglalkozik a vonós, szárnyasállatok védelmével, az állatok szállításával, s végül az egyesület választmányának az indokolásával, melynek minden sorát humanus szellem lengi át. Az állatvédelemről szóló általános határozványok így szólnak:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1. §.

Minden állattulajdonos köteles mindennemű állatjának kellő etetéséről (megfelelő minőségben és elegendő mennyiségben), itatásáról, pihentetéséről, célszerű elhelyezéséről fekvő helyéről és szükséges ápolásáról gondoskodni.

2. §.

Az állatok istállózásánál vagy egyéb elhelyezésénél kiváló gondot kell fordítani arra, hogy az istálló vagy egyéb fekvőhely kellően nagy, világos, szellős és tiszta legyen; az állatok a hideg és a nagy meleg ellen védve legyenek és pihentetésük alkalmával rendesen lefekhessenek.

Az egyes állatnemeket lehetőleg külön kell elhelyezni.

Az istálló-falakat évenként legalább egyszer újra kell meszelni, illetőleg tisztítani. Az istállók piszkos falainak újra meszelését, tisztítását a hatóság elrendelheti.

3. §.

Semmiféle állatot sem szabad kinezni, vagy durván bántalmazni, avagy ingerelni sem zárt területen, sem nyilvános helyen.

4. §.

Az állatok biztatására, fenyítésére ostor, vessző, vagy nem nagyon éles sárkantyú használható.

Az ostor csakis felső harmadában lehet göcsös.

Az állatok fékezésére rendes körülmények között csak fék, kantár vagy gyeplő használható.

Az állatokat verni, ostornyéllel, bottal, ököllel, láncozal, kötéllel, kemény-, hegyes- vagy éles tárggyal vagy más ehhez hasonló eszközzel fenyíteni, avagy lábbal rugdosni tilos.

Az állatok fejét, hasát, lábát és nemzőszerveit ütni nem szabad.

Legelő állatok kipécézése (nyügözése) csak olyan alkalmas módon szabad, a mely az állatot természetes módon való legelésében semmikép sem hátráltatja és mozgását tulságosan nem korlátozza.

5. §.

Teljesen elesigázott, szájalmas, undorító külsejű, gyógyíthatlan betegségben szendő, avagy közveszélyes állatok kiirtandók.

6. §.

Az állatokat minden kinzás nélkül, gyorsan, biztos kézzel és megbízható eszközzel kell kiirtani elzárt helyen.

Míg az állat teljesen meg nem szünt élni, lebőrözni, feldarabolni nem szabad. Súlyosan sérült állatot, ha sérülése gyógyíthatatlan, a hely színén kell kiirtani, ha az állat tulajdonosa, a helyviszonyok s szabályrendelet nem tiltja.

Domingó.

Terjedelmes birtokán lakott az özvegy egyedül, elhagyottan, távol a világ minden zajától. Hozzátartozói már régen elhaltak s rajta kívül csak férjének kedvenc kutyája maradt meg, a hűséges Domingó. Valóban, Domingó nagyon hű volt. Ezt bizonyítja majd a következő kis történet.

Egy napon a szomszéd falubeli báróné látogatóba ment az özvegyhez, egyetlen, elkényeztetett fiával, Aladárral, ki azután semmikép sem akart haza menni a kutya nélkül. Ezt azonban nem annyira szeretetből tette, mint inkább azért, mert az ő akarata volt. De az özvegy maga elé képzelve az unalmas egyedüllétet, kijelentette, hogy nagy bánatot okozna neki a Domingótól való válás, mint-hogy férjének is ez volt egyedüli kedvenc állatja. Azonban a báróné hosszas kérésére mégis beleegyezett, hogy egy hétre elvi-

gyék a kutyát. Azalatt — úgymond — meg is unja a fiúcska s akkor házaküldik.

Nemsokára Domingó a báróné hintójában ült s szomorúan nézett a mindinkább távolodó otthon felé.

Aladár valóban nem szerette Domingót, csakis azért kérte el, hogy otthon majd kedve szerint kötekedjék vele. Volt is mit szenvednie a szegény kutyának! Aladár nem egyszer verte meg ártatlanul s éhezette már az első nap, csak azért, mert ő ebben mind gyönyörűséget talált. Anyja természetesen erről semmit sem tudott s ellenkező esetben — bár helytelenül — de elnézte volna neki, hiszen egyetlen gyermeke volt.

Azonban nem sokáig tartott Domingó szenvedése, mert harmadnap már az országúton haladt, sietve az igazi otthon felé. Szólni nem tudott, de bizonyosan ezt gondolta: „Minek szolgáljak én egy kiméletlen, rossz gazdának, mikor van nekem egy régen szolgált úrnöm, ki maga a szeretet és gyöngédség“?

Ez alatt az özvegy ott ült kertjében egy szomorúfűz alatt s nézegette, mint hullnak ölébe az elsárgult levelek. . . . Gondolatai a régi, szép időkhöz tértek vissza. Eszébe jutott a hűséges Domingó is, mely oly régen szolgált nála, megosztva véle bűt és örömet egyaránt. Oh, mert, bár a kutya nem beszél, de annak is van szíve s épen úgy érez, mint mi!

Hirtelen fölpillantott . . . s csakugyan . . . jól hallotta a levelek zörgését, a mint Domingó sietett feléje, a keskeny ösvényen. Aztán leült úrnője mellé s hozzásimúlt, hűségesen ráfüggesztve okos szemeit, mintha mondta volna: „Visszajöttem hozzád kedves úrnöm s nem hagylak el többet soha, hogy megvédbesselek a rossz emberek bántalmaitól, hiszen most már tudom, hogy vannak olyanok is. . . Veled maradok mindvégig, megosztok veled ezután is mindent . . . mindent, s nem kívánok egyebet, csak gyöngédséget, mint eddig“.

És az özvegy megértette . . . kiolvasta Domingó szeméből, hogy mit akar. Szeretettel ölelte magához a hűséges kutyát s érezte, hogy szemei könnyeznek.

E kis történetben beteljesülve látjuk az író szavát: „Ha részvételt keressz s néha baráti tekintet, vagy egy szív kell szenvednek, mely csak érted dobog, végy kutyát magadhoz . . . a kutya hív leend“.

De ezen hűséget gyöngéd szeretettel s jó bánásmóddal kell kiérdemelnünk!

Mariette.

Jegyzetek.

Nem tökéletes civilizáció az, mely Istennek néma és tehetetlen teremtményeit kizárja az emberek könyörületéből.

Viktoria, angol királynő.

Sok kegyetlenséget követnek el az állatokon. Ez ellen tenni s a könyörületességet kelteni kell. Gyermekeimre akkép iparkodom hatni, hogy érző szívüket az állatokkal szemben is megőrizték. Mi a királyi ház tagjai egytől-egyig hívei vagyunk az állatvédelemnek. Én is azon nézetben vagyok, hogy az, a ki állatokat kinez, nem jó ember s nem fog visszariadni embertársai ellen irányuló büntetettől sem.

Károly Lajos főherceg,
a bécsi egyesület védnöke.

Irgalmatlanság és kegyetlenség az állatokkal szemben a szívet megkövítik, a lelket elvadítják és kegyetlenséget, irgalmatlanságot szülnék az emberekkel szemben is.

Dr. Schreiber Frigyes, érsek.

Jó és nemes emberre nézve nemcsak a felebarátja iránti szeretet szent kötelesség, hanem a könyörület oktalan teremtmények iránt is.

Newton.

A műveltség alsóbb fokán levő népek legjellegzőbb bűne az állatok iránti kegyetlenség. A mely népnél ez feltalálható, annál ezt biztos jeléül tekinthetjük a tudatlanság s durvaságának; a mely tulajdonságokat még a pompa, a „nemesség“ külső jele sem palástolhatnak el. Az állatok iránti kegyetlenség megkeményíti a szívet az emberek iránt s a valódi műveltséggel össze nem fér.

Humboldt Sándor.

Az élő lények iránti határtalan részvét a jó erkölcs legszilárdabb és legesalhatatlanabb biztosítóka.

Schopenhauer.

A könyörület nem erőltetett érzelem; égi adomány az, mint az anyhe eső, mely a magasból hull alá a földre és kétszeresen áldásos: áldja adóját és áldást hoz mindarra, ki benne részesül.

Shakespeare.

Mindig szolgálunk az emberiségnek, ha tesszük azt, mi *emberséges*!

Goethe.

„Kössetek barátságot az állatokkal; teremőjük akarata, hogy az ember szeresse őket!”

Lamartine.

Szent cselekmény az elhagyott állatokat azon kinok ellen védeni, melyeket róluk elháríthatunk!

Zola Emil.

Az állatok kinzása ellen fellépünk épp úgy kötelességünk, mint az embercsemetét minden bajtól óvniunk.

özv. gróf Károlyi Alajosné.

A ki valamely érző lénynek szenvedését közömbösen tudja nézni, annak lelke kész talaj a gyilkosság gondolatának megtermésére; csak az kell, hogy a szenvedély szele a magot oda vigye.

Gr. Apponyi Albert.

Annak a nemzetnek nyujtanám a műveltség pálmaágát, a mely nem éri be többé azzal, hogy gyöngé védtelen embertársát oltalmazza, a nyomorgót felsegíti, az elhagyottat keblére öleli, hanem kiterjeszti jóindulatát, védelmét és gyámolítását a nálánál alsóbbrendű, de mégis csak élő lényekre, az állatokra is.

BCU Cluj / Central University Library Hermann Ottó.

Az állatok kimelésére és védésére szoktassuk a *gyermeket*; s majd erkölcsi fiomodásának elemét találja meg abban az *ember*.

Királyi Pál.

Az állatok kinzása és a gonosztevők által elkövetett gyilkosságok között, ha keressük, mindig feltaláljuk az összefüggést.

Kodolányi Antal.

A ki az állattal kegyetlen, nem lehet emberséges ember.

Ponori Thewrewk Emil.

Csak a ki az emberszeretetet erényével bír, képes részvétet érezni az állatok iránt is. Mert a ki kegyetlen tud lenni a védtelen állathoz, annál embertársai is hasztalan keresnének könyörületet.

B. Büttner Lina.

Ha az állatok védelmét czélozzuk, közvetve az emberek nemesítését érjük el.

Hauszmann Alajosné.

A czélszerű állatgondozás a legjobb állatvédelem.

Monostori Károly.

ÁLLATVÉDELEM.

Lóvágóhid. Kolozsvárt alig három héttel ezelőtt merült föl a lóvágóhid létesítésének terve. Annak idején tudattuk a hirt olvasóinkkal és jeleztük, hogy az állatvédő-egyesület egyik szakbizottsága ebben az ügyben részletes javaslatot dolgoz ki, melyet a városi közgyűlés elé fognak terjeszteni. A Kolozsvárt megindított mozgalom, úgy látszik, visszhangra talált más helyeken, így többek között Budapesten is, hol szintén tervezgetik egy lóvágóhid fölállítását, hogy a szegény népet olesó hushoz juttassák. A fővárosban megindított mozgalom élén szintén az állatvédő-egyesület áll, mely a főváros tanácsához intézett föliratában azon kérését fejezi ki, hogy a közvágóhid fölállítási költségét vegyék föl a jövő évi budgetbe. Ajánlja ezt nemzetgazdasági szempontból is, mert míg most például a törött lábú lovat lebunkózzák s csak bőrét értékesítik, ezentul ennek a lónak különben egészséges húsa is értékesíthető lesz.

A sertésvész csökkenében. A sertésvész most már igazán örvendetesen kezd csökkenni. A földmívelési minister legújabb kimutatása 110 olyan községről számol be, a hol az elmúlt héten teljesen megszűnt a sertésvész, a mely most már csak az ország 725 községében van konstatalva. A többi állati járvány tekintetében is állandó javulás mutatkozik. Kolozsmegyében azonban még mindig tart a sertésvész, csupán két három községben nem fordultak elő a legutóbbi hét alatt megbetegedések.

Állatorvosok gyűlése. A „Magyar Országos Állatorvos Egyesület“ kolozsvári osztálya december hó 9 én (vasárnap) d. e. 11 órakor Kolozsvármegye üléstermében alakuló ülést tart. Tárgyszorozat: 1. Korelnök és jegyző megválasztása. 2. Az osztály megalakulása szükségességének kimondása. 3. Az ügykezelés szabályzatának tárgyalása. 4. Indítványok. Mindazon érdekeltek, kik ezen ülésen való megjelenésben akadályozva lennének, hozzájárulásukat jelzett időig sziveskedjenek bejelenteni Reich Albert, kir. állategészségügyi felügyelőnél.

A fiatal állatok mesterséges szoptatása. Legegyszerűbb és legegyszerűbb módja a szoptatásnak a természetes szoptatás, vagyis ha a magzatot az anya tőgyén tápláljuk. Megeshetik azonban, hogy az így vett táplálék nem kielégítő, akár mert az anya beteg, akár

mert nincs neki elég teje. A juhok között épen nem ritka, hogy ikreik közül csak az egyiket bírják felnevelni. Ilyen esetekben, ha csak a magzatot nem akarjuk elveszíteni, a mesterséges tápláláshoz kell folyamodnunk. A mesterséges szoptatásnak a szükségszerűségein kívül előnye is van, a mennyiben ilyen módon nagyon dús táplálékhoz juthatnak a magzatok. (Journal d'agriculture pratique. 1899. 28. sz.)

ÁLLATVILÁG.

A Sándor czár ezred állatai. A német császárnak Németországban majdnem minden kirakatban látható képei között, a melyek a németek uralkodóját majd mint daliás katonát, majd mint jó családapát gyermekeitől körülvéve ábrázolják, újabban nagy föltűnést kelt egy kép, a mely II. Vilmos császárt a Sándor czár ezred tisztjeitől körülvéve ábrázolja. A fejedelemről jobbra egy varju, balra egy kecske látható. E különös kis menaszériának azonban semmi titokzatos értelme nincsen. A kecske és varju egyszerűen a Sándor czár ezred állatai. A német hadseregben a legtöbb ezrednek van egy vagy több állata, többnyire kutya. Hogy a *Kaiser Alexander Regiment* miért választotta a kecskét és a varjut, azt senki sem tudná megmondani. Csak arra emlékeznek, hogy a varju előtt holló volt az ezred második állata. Csak annyi bizonyos, hogy minden gyakorlatra, sétára és katonai szemlére a kecske és varju hűségesen elkísérik a Sándor czár ezredét.

A bogarak és az alkoholizmus. A *Természet*-ben olvassuk: A bódító anyagok élvezete az állatországban, különösen a bogarak között nagyon el van terjedve. Az entomológus ki is használja a bogarak e tulajdonságát s mesterségesen készült csalétekkel csalogatja őket hálójába. Erre a fogásmódra az vezethette az embereket, hogy látták, hogy egyes bódító anyagokat kiválasztó növények mellett mily sok bogár repked, mily sok fekszik a fűben, elbódulva a mérges anyag élvezetétől. Egy ilyen növényt Ludwig tanár irt le néhány év előtt *sörfőző-fa* néven, mert e fa édes nedvet választ ki s ez az erjesztő gombák jelenléte miatt csakhamar alkoholtartalmúvá válik. Az ilyen fákat rendkívül sok bogár és más állat látogatja, hogy élvezzék a kábító italt, hogy a kábultság bizonyos nemébe essenek, mikor öntudatlanul hevernek a földön; ilyenkor a legszebb, legritkább fajokat is minden fáradság nélkül össze lehet

gyűjteni pár órai lessel. Megfigyelések alapján bebizonyított tény, hogy nálunk egyes *Centaurea*-félék virágjai kábító nedvet választanak ki. Ugyanis, ha darazsak a kelleténél több nektárt szittak a virágból, rövid ideig ezáltal repkedés után a földre esnek s ott maradnak tehetetlen állapotban, míg csak ki nem aluszzák mámorukat. Hasonló esetet figyelt meg Weir Kentuckyban s egyszersmind megállapította, hogy azoknak a növényeknek váladékai, melyek a bogarakat elkábitják, csakugyan narkotikus anyagok. Ugyanis látta, hogy a *Cosmos diversifolius*t és a *C. bipinnatus*t (*Composita*) virágzás idején ugyancsak sűrűn látogatják a bogarak s a virágpór és nektár élvezetétől öntudatlan kábultságba esnek. Hogy megpróbálja a virágpórnak és nektárnak az emberre való hatását, összegyűjtött körülbelül fél kávéskanálnyi himport és lenyelte. Az első negyedórán pulzusa gyorsan vert percenként, bizonyos vig érzése támadt s egész testét jóleső melegség árasztotta el. Majd a nektárt gyűjtötte össze s vízben oldva balkarján a bőr alá fecskendezte. Eredménye a pulzusnak hattal való leszállása és tartós vidámság volt. Weir e kísérleteiben kissé merész módon járt el, mert bal karján az aláfecskendezés helye tyuktojásnyira dagadt s csak öt nap múlva lohadt le teljesen. E megfigyelések és Weir kísérlete bizonyítják, hogy azok a virágok, melyeket a bogarak különösen szeretnek, narkotikus anyagokat választanak ki, melyek az emberre is kábítóan hatnak. A virágok kábító szagát pedig a legnagyobb valószínűség szerint valami éterikus olaj, vagy más éternemű anyag okozza.

Az állatok és az idő jóslás. A magyar paraszt, különösen a pásztornépség a szél járásából, a nap állásából, ezer apró természeti tünetéből, a marhája, nyája magaviseletéből, naivnak tetsző házi eseményekből jósolja az időt és gyakran pontosabban beválnak ezek a jóslatok, mint akár Falb mondásai, akár a legfinomabb szerkezetű aneroid légsúlymérő jelzései.

Az „*Időjárás*“ című folyóirat e havi száma dr. *László Ferencz*től a háromszékmegyei népies időjóslások egész sorozatát közli, az érdekesebbek a következők:

— Pál-fordulóján a medve kijön barlangjából s ha süt a nap, megigazítja a barlangját és visszamegy, mert még nagyobb hideg lesz.

— Fűvet rág a kutya, eső lesz.

— Kutya esaholása zivatarnak jele.

— Mosdik a macska s heverészik, nagy hideg lesz.

— Ha a sertés szalmát visz a szájában és szalad vele, hideg lesz. (Üzon.)

A mikor a marhákat a dongó csipi és a marhák bogároznak (ide-oda futkosnak): eső lesz.

A mikor a tyukok este jókor elülnek és reggel korán leszállnak az ülről, akkor jó idő lesz.

— Ha nem akarnak elülni a tyukok, másnapra eső lesz.

— Ha a liba a víz alá bukik, vagy a szárazságban is bukni akar : eső lesz.

A magyar szamár. Van egy éve, hogy Németországban nagy beesülete támadt a magyar szamárnak. Mozgalom indult meg mindenfelé, de különösen Berlinben, hogy a szokásos kutyafogatot szamárfogattal helyettesítsék és sok pártfogója akadt a magyar szamárnak, a mely munkabíró, szelid, jó nevelésű állat s a mi fő, kevéssel beéri. S a pártfogók hangos szava nem szólt hiába: megkezdődött a magyar szamarak inváziója és most, hogy a szamár pártfogása még hathatósabb legyen, *szamárkiállítást* fognak Berlinben rendezni. A múlt hónapban nyílt meg a kiállítás, a melyen ott láthatók Berlin legnagyobb szamarai. Mindenféle füles látható ezen a ritka és a czélt tekintve, érdekes kiállításon: magyar szamár, skót szamár, abeszíniai, orosz, spanyol, egyiptomi, koromfekete, hófehér és tarka szamár. Van közöttük nagy szamár és kis szamár, vén szamár és kedves, fiatal csacsi. De a legkülönb valamennyi között a magyar szamár. *Berlin város díját magyar szamár nyerte*, mert ez a derék állat nem kevesebb, mint harminczöt mázsa terhet bír el. Az *aranyérmét* egy négyes fogat nyerte, a melyet három szürke és egy koromfekete pompás magyar szamárból állítottak össze. Szóval nagy a dicsősége a magyar szamárnak és sokan járnak a kiállítás csodájára. E hirt olvasván, bizonyára lesznek a kik élve a csábító alkalommal, jól-rosszul sikerült elmésségeket fognak mondani a magyar szamárról. Pedig komolyan lehet gondolkozni e dologról, mert a magyar szamárnak ez a portálása van olyan fontos esemény, hogy mezőgazdáink, különösen a kisebbek, észrevegyék. Nem vagyunk benne biztosak, így lesz-e, hiszen a szamár, az csak szamár, ütött, lenézett, kigunyolt kis állat, a mely türelmesen cipeli a rárakott terhét; az igaz, hogy nem szedegeti kényesen a lábát, mint a ló, a melynek tenyésztésére ezreket költünk. Ha mi nem tudtuk mekkora kincsünk van abban a szelid, szürke állatban és a külföld figyelmeztet rá, használjuk ki a kedvező alkalmat. Az állattenyésztés terén alighanem a szamár tenyésztése jár a legkevesebb költséggel és kockázattal, miért ne iparkodjanak tehát gazdáink, hogy a magyar juh, a magyar ló, a magyar ökör mellé büszkén állhasson oda az alázatos magyar szamár? . . .

A macska halála. A macska a jó háztartásban épp oly nélkülözhetetlen valami, akár a seprű, vagy a cipőhuzó. Különösen vidéken nem lehet meglenni nélküle. És mégis megtörtént Duna-Szerdahelyen, hogy egy *Lovász* nevű földbirtokos lelőtte az ötödik szomszédja macskáját abban a hiszemben, hogy úgy sem fogja megtudni, ki a tettes. Azonban rosszul hitte, mert másnapra a derék háziasszony megtudta a dolgot. Megtudta és mérgeledött. Kezdetben na-

pirendre akart térni a macska halála fölött, de aztán meggondolta az ügyet. Miért hallgasson, a mikor az egerek elszaporodnak és zsirt, szalonát, ruhát rongálnak? És elhatározta, hogy megfizet a kegyetlenségért. Összehivott harmincz-negyven parasztgyereket és így szólt hozzájuk:

— Gyerekek, akartok egeret fogni?

A fiuk nevettek.

— Hát a macska mire való?

A háziasszony azonban nem engedett:

— Minden egerért, a mit élve hoztok, öt-öt krajezárt adok.

A gyerekek vállalkoztak. Nehány nap alatt pár száz egér volt együtt. Kit a szénaboglya tövében, kit a magtárban, kit a pinezében fogtak. Mikor a háziasszony azt hitte, hogy elég van együtt, kifizette a fiukat s az egereket egy nagy ládában elküldte a földbirtokos feleségének. A nagyságos asszony azt hitte, hogy a szabónője ruhát küld benne. Azért boldogan bontotta föl a ládát. Alig nyitotta ki a ládát, százával ugráltak ki belőle az egerek. Lovászné elájult. Mire magához tért, — az egerek elszéledtek a házban. A földbirtokosné megnézte a ládát s egy levelet talált benne:

Nagyságos Asszonyom!

Férje ura pusztá kedvtelésből lelőtte a macskámat s bőrét bizonyára megtartotta. Mivel most már a macska önöknél van, nehogy hiányos legyen a gyűjtemény, a hozzávaló egereket is leküldöm.

Tisztelettel stb.

A földbirtokosné, bár bosszankodott előbb, nevetésre fogta a dolgot s nem mert szemrehányást tenni a szomszédasszonynak.

Az udvarképes egér. Frakkos, rendjeles nagyurak közé a királyi ház nászán a napokban besurrant egy hivatlan vendég: egy szemtelen kis egér s fittyet hányva az udvari etikettnek, szürke köntössében bókolt, fickándozott a király és a fejedelmi hölgyek lábainál. A nászslakoma után az udvari koncerten történt e hallatlan eset. A pódiumon *Schmedes*, a tenorista énekelt s mindenki el volt ragadtatva. E pillanatban (tán Wagner híres dalmokának éneke esalta elő?) a redutesarnok sarkából, aranyos arabeszkek közül kibújt a szürke vendég s egyenesen odafutott a király lába elé. Az udvari etikett egy pillanat alatt megbomlott. A főméltóságok arca hosszúra nyult, a berezegnők és udvari dámák pedig sikoltozva emelgették ruhájuk fodrát s még a göndör hajtinesük is reszketett a rémülettől. Csak a király maradt nyugodtan.

— Ne féljenek! szólt a kifelé menekülő hölgyeknek, csak egy kis egér.

A dicsőiséget végre egér urfi is megelégette. Végig hallgatta a Schmedes énekszámát, azután újabb iszonyatot keltve, eltűnt a padló peremén s tán elő se jön, míg újra nem énekelnek.

Meddig él a madár. A természettudósok régen bajlódnak már a madarak életkorának megállapításával, de teljesen megbízható átlagos adatokat mindeddig csak néhány szárnyas állatról sikerült összehozni. Gurney J. H. angol ornitológus szintén foglalkozik évek óta az adatgyűjtéssel és rájött arra, hogy a régiek közül igen sok hamis. A papagály például, a melyről Humboldt még azt hitte, hogy 120 évig él, Gurney szerint nagyon ritkán éri el a 80 esztendőt, sőt átlagosan csak 40—50 életév jut rájuk. A ludról kétszáz évvel ezelőtt jegyezték föl, hogy olyik példány egy évszázadnál öregebb korában pusztul el. Amsterdamban 1575-ben megdöglött egy hattyu, a melynek nyakszalagján 1473 évszám volt felírva. A hollóról pláne azt tartja a nép, hogy kétszáz évig is eléli. Mindez azonban csak misztifikáció. Gurney a föltétlenül hiteles följegyzésekből kiderítette, hogy például a holló átlag 69 évig él. — Egy uriembernek a tulajdonában van egy hatvannyolez esztendős uhu, mely ötvennégy éves életpárjával már 1864 óta él a legderültebb családi viszonyban és ezen idő alatt kilenczvenhárom kiesi bagolyt neveltek föl. A ragadozó madarak közül a leghosszabb életű a királysas, ötvenhat esztendővel. Brehm azonban oly kőszáli sast is említ a schönbrunni császári állatkertben, a mely nyolezvan évig élt, sőt 1824-ben ugyanott egy keselyű dögölt meg 118 éves korában. A nagyobb-fajta vízi madarak közül a gólya, az albatrosz, a pelikán egyaránt negyven évig él. Hasonlóképpen a daru is. A galamb, kakas, pulyka egyáltalában a legtöbb baromfi életkora harmincz év körül jár. Az énekes madárkák már csak huszonöt esztendeig tudnak fölmenni, sőt a megfigyelt kanárik közt nem akadt még egyetlenegy sem, a mely a husz évet túlhaladta volna.

A „rebellis“ papagáj. Egy fecsegő papagálynak heves összeütközése támadt a héten a párisi rendőrséggel. A madár kalitkája künn függött egy gazdag uriasszony házának erkélyén, a montmartrei hippodrom közelében. A mult napokban egyszerre olyan szókat kezdett kiabálni az utczán járókelőkre, hogy csakhamar egész tömeg verődött össze a ház előtt s a pajkos utczai gyerekek ingerkedésére *Polly* mindinkább nagyobb dühbe jött és csak úgy repdestek a csőréből a legválogatottabb gorombaságok. A tömeg úgy elállta már az utczát, hogy odament a sarki rendőr is és

felkiabált az erkélyre, hogy vigyék be a rakonezátlankodó madarat. Polly a rendőr hangjára még epésebb lett és fokozott erővel kezdett rikácsolni :

— Te hülye rendőr! Te hülye rendőr!

A méltóságában megbántott rendőr erre felment az emeletre és a papagály tulajdonosnőjének minden akadékoskodása daczára is, fogta a kalitkát és madarastúl együtt elvitte a rendőrségre. Néhány óra mulva visszaküldték ugyan a papagályt, de a tulajdonosnőjét pénzbírságra ítélték és az ítéletet szóról-szóra azzal okolta a rendőrség, hogy: a papagály *rebellis* (!) „modorával“ hivatalos ténykedésében sértett meg egy hatósági személyt.

Méhektől megzavart temetés. Egy felsősziléziai faluban saját-ságosan lett megzavarva egy temetés. A falu tanítója halt meg s a végtisztességadásra kivezették az összes tanulókat is. Kint a temetőben a menet a nyitott sírgödör előtt állott s a tanulók egy gyászdal kezdtek énekelni, mikor az elhunyt tanítónak a temető mellett fekvő kertjéből óriási méhtömeg rajzott elő s egyenesen a gyászoló közönségre szállott. Hiába igyekeztek a kellemetlen állatok ellen védekezni, a nagy tömeggel szemben semmi sem használt. A gyerekek elkezdtek kiabálni, Ujjgatni s rövid néhány pillanat mulva az egész gyászkiiséret vad futásnak eredt. A méhek egész a faluig üldözték a menekülőket, a kik közül nagyon sokat veszedelmesen megszurkáltak.

I R O D A L O M.

„Az állatok világa.“ Brehm hatalmas művéből, a melynek magyar kiadása most indult meg, a második füzet is napvilágot látott. Ebben szintén a majmok rendkívül érdekes életét festi a szerző azzal a bámulatos közvetlenséggel és azzal a mesteri leirással, a mely a munkát az egész világon kedveltté tette. Ennek a második füzetnek a szövegét kilencz kitűnő rajz illusztrálja. Adva van még a füzethez egy fekete nyomatu műlap és egy színes műmelléklet. Az állatok világa Légrády testvérek könyvkiadóhivatalában (Budapest, váci-körut 78.) jelenik meg s minden könyvkereskedésben megkapható. Egy füzet ára 80 fillér. Tájékoztatót a kiadóhivatal ingyen és bérmentve készségesen küld.